

فراخوان مسابقه طراحی ارتقاء تدریجی سرپناه خودساخته در سکونتگاه های غیررسمی ایران

چتر معماری تا کجا گسترده است؟ آیا هر آن چه که در این کشور ساخته می شود، هنر، دانش، ذوق، سلیقه و زیبایی شناسی معمارانه بهره برده است؟ مسئولیت اجتماعی معماران چیست؟ و آیا آن ها می توانند نسبت به مسئولیت اجتماعی خویش بی اعتنا باشند؟ پاسخ به برخی از این پرسش ها تا حدودی آسان است:

چهره شهرها و روستاهای کشور گویای آن است که بسیاری از ساخت و سازها، از دانش معمارانه بی بهره اند و بخش چشم گیری از ساکنان این سرزمین در شرایط بد مسکنی به سر می برند. بر اساس داده های «طرح جامع مسکن کشور»، در سال ۱۳۹۱ حدود ۲۵ درصد از خانوارهای شهری زیر خط فقر بودند که در عمل امکان تصرف مسکن متناسب با خود را نداشتند. حدود ۸۰ درصد از واحدهای روستایی با مصالح کم دوام ساخته شده اند و با استانداردهای زندگی در شرایط کنونی تناسب ندارند. حدود ۱۴ درصد در یک اتاق و کمتر سکونت دارند. ۶۵۱۰۰۰ هکتار از محدوده های شهرها را بافت موسوم به فرسوده، با قطعه های ریزدانه، مصالح کم دوام و دسترسی نامناسب تشکیل می دهند. حدود ۱۰ میلیون نفر (۱۲.۵ درصد از جمعیت کشور) در سکونتگاه های غیررسمی و خانه های ساکن هستند که باشتاب، در قلمه های کوچک و تنگ، با مصالح نامطمئن و ناپایدار به دور از چشم قانون و دانش و تخصص ساخته شده اند. اگرچه نمی توان گفت که فاقد هرگونه معماری هستند. بسیاری از طرح های شهری و روستایی این بخش از جامعه را نادیده گرفتند. بسیاری دیگر آن ها را بیرون انداختند و طرح هایی نیز که تا کنون به دنبال راه حل برای آن ها گشته اند، موفقیت اندکی داشته اند و در برنامه های خود، فقرا را در سلک نیازمندی می دیدند که با یاری دولتی در طرح های انبوه ساز به سادگی خانه دار می شوند. اما پاسخ به برخی دیگر از پرسش های پیش گفته، دشوار است، زیرا: گویی جامعه معماران کشور، معماری ارزان قیمت را از دایره تفکر خود خارج کرده است. معماری کالایی لوکس است که هر کسی به فراخور توانایی مالی از آن بهره مند می شود. معماری از دیدگاه رسمی، یعنی معماری باشکوه، گران قیمت و فراخ. یعنی فضاهای تجاری، اداری، خدماتی، فرهنگی و البته مجموعه های مسکونی با کیفیت یا ساختمان های بزرگ و بلندمرتبه! معماری لایه های میانه را دفترهای فنی، در تیراز بالا تولید می کنند. پس، لایه های تهی دستی که هزینه خورد و خوراک خود را به سختی تأمین می کنند، به زیر این چتر راه نمی یابند. ساکنین سکونتگاه های غیررسمی که در خارج از محدوده طرح جامع شهرها یا نقاط متروک داخل شهر شکل گرفته است، این گونه از سکونتگاهها در مرحله انتقالی به ساخت سرپناه های رسمی هستند.

لایه های تهی دست تاکنون منتظر یاری دولتی و حرفه مندان نایستاده و خودمسکن خویش را، خوب یا بد، آفریده اند؛ پس از این هم منتظر نمی مانند و راه خویش را خواهند رفت. آن ها گونه ای از معماری را خلق کرده اند. اما پرسش بنیادی این است: آیا جامعه معماری کشور وظیفه ندارد که چترپوشی خود را بر سر همه لایه های فقیر و غنی کشور بگستراند؟

این مسابقه کوششی است در جهت گسترش چتر حمایتی جامعه معماری کشور برای بی بهره ترین لایه های اجتماعی. این مسابقه که دومین مسابقه از مجموعه مسابقات سرپناه اقشار کم درآمد است، با موضوع «ارتقاء تدریجی سرپناه خودساخته حداقل سکونتگاه های غیررسمی ایران» برگزار می شود. ما در جایگاه حل مسئله حاشیه نشینی نیستیم. ما فقط می خواهیم امکان گسترش چتر معماری را بر روی این ساکنان بی بهره از معماری فراهم کنیم؛ می خواهیم مسئولیت اجتماعی معماران را به عنوان مسئله ای مهم مطرح کنیم و این عرصه های مغفول را به دغدغه علاقه مندان حوزه معماری تبدیل کنیم. این مسابقه دومین مسابقه از مجموعه مسابقات معماری بوده و در آینده نیز مسابقات بعدی به ترتیب برگزار خواهد شد.

- ۱ - سرپناه برای بی جا شدگان سوانح طبیعی و انسانی (زلزله، سیل، جنگ و ...)
- ۲ - ارتقاء تدریجی سرپناه خودساخته حداقل در سکونتگاه های غیررسمی ایران
- ۳ - .....

هدف

هدف ما، ارتقاء تدریجی سرپناه در سکونتگاه های غیر رسمی و به روز رسانی حکمت و تجربه محلی بر اساس نیازهای روز و تلفیق با خردمهندسی است؛ تا بتوان برای تهی دستان شهری به سرپناهی ارزان، ساده، ایمن و در مقیاسی انسانی دست یافت.

موضوع مسابقه

طراحی ارتقاء تدریجی سرپناه خودساخته در خارج از محدوده طرح جامع شهرها.

به منظور آشنایی ثبت نام کنندگان در مسابقه با ویژگی های اجتماعی، اقتصادی، شهرسازی و معماری محله ها در هر یک از شهرهای معرفی شده جلسه آموزشی - توجیهی برای شرکت کنندگان در شهرهای فوق برگزار می شود. مراتب از طریق سایت معمارنت و تبلیغات محلی اعلام خواهد شد.

ضوابط طرح

- سطح اشغال متوسط عرف واحدهای محله (حدود ۲۰ مترمربع)
- دارای پایداری سازه ای
- بسته و محصور با بازشوهای تحت کنترل
- ایمن در برابر شرایط جوی، آتش سوزی، عایق نسبی در برابر تغییرات دمایی و سر و صدا
- ایمن در قبال تعرضات و مزاحمت های محیطی
- تعریف و طراحی سیستم و روش ابتکاری و خلاقانه ساخت، بر پایه برپاسازی سریع و آسان توسط افراد غیر متخصص با استفاده از راهنمایی یا آموزش مختصر
- تطبیق طرح با اقلیم مفروض و سازگار با محیط زیست
- تأمین فضای زیست، فعالیت، و خواب برای خانواده ۴ نفره
- برخورداری از حوزه کوچک آشپزی
- تأمین سرویس های بهداشتی، حمام ها، و امکانات شستشوی لباس
- تأمین ورودی های برق، آب آشامیدنی، و خروجی فاضلاب
- پیش بینی و طراحی الکوی تکرار و تکثیر و تشکیل مجموعه اقامتگاهی با هدف تقویت پیوندهای همسایگی، تشویق فعالیت های جمعی و ارتقاء انسجام اجتماعی ضروری است.

ترجیحات و امتیازات در ارتقاء تدریجی سرپناه

- پس از اعلام فراخوان و ثبت نام در یکی از محلات موضوع مسابقه، گفتگو با شورای محله، بازدید با همراهی شورای محله و آشنایی با اقلیم، تجربه محلی، فرهنگ ساکنان و روش های ساخت می تواند در کیفیت طراحی، انتخاب واحد مناسب و تکرار پذیری آن مؤثر باشد. ترجیحات دیگر عبارتند از:
- استفاده از مواد و مصالح و عناصر محلی یا باز یافتی
- قابلیت تقسیمات ثابت یا تنظیم پذیر هر چه بیشتر فضای داخلی در سطح و در ارتفاع
- تأمین تقسیمات ریز و خرد فضاهای هر چه بیشتر برای کاربردهای متنوع و برای طبقه بندی و نگهداری وسایل و لوازم
- پیش بینی و تأمین امکان اشتغال خانگی در فضای سرپناه
- امکان تکرار پذیری طرح ارتقاء

ثبت نام

- ثبت نام رایگان شرکت در مسابقه، از ۱۴ مهر ماه حداکثر تا ۱۳۹۷/۰۸/۱۲ از طریق درج اطلاعات در فرم مخصوص در وب سایت www.memarnet.com صورت می پذیرد.
- پس از ثبت نام، کد شناسایی برای اشخاص و گروه های شرکت کننده صادر و جهت درج در کادر مربع ۳×۳ در بالا سمت راست کلیه شیت های تحویل نهایی به شرکت کنندگان اعلام می شود.
- قید نام و دیگر اطلاعات مربوط به شرکت کنندگان در شیت های معرفی طرح ها ممنوع است.
- ثبت نام به دو شکل انفرادی و گروهی امکان پذیر است. در ثبت نام گروهی اعلام نام و شماره تماس نماینده گروه الزامی است و برگزار کننده صرفاً با نماینده گروه در ارتباط خواهد بود.
- ثبت نام به صورت گروه بین رشته ای (معماری، شهرسازی، جامعه شناسی، اقتصاد، عمران، ...) به منظور تجربه گروهی امتیاز محسوب می شود.

مدارک تحویل

- بر اساس شیوه نامه ریزی شده برای قضاوت، و انتشار آثار؛ تحویل مسابقه «طراحی ارتقاء تدریجی سرپناه خودساخته در سکونتگاه های غیررسمی ایران» صرفاً به صورت الکترونیکی و از طریق ارسال به ایمیل nonarch@memarnet.com صورت می پذیرد.
- کلیه اطلاعات تعیین شده باید در فرمت PDF و با کیفیت حداقل ۱۵۰ DPI و حجم حداکثر ۲۰ مگابایت در ۴ شیت مربع در ابعاد ۵۰×۵۰ سانتیمتر ارائه شود.
- طرح هایی که ضوابط تحویل را مراعات نکنند توسط مدیر مسابقه از چرخه ای داوری حذف خواهند شد.
- نامگذاری فایل PDF ارسالی با کد چهار رقمی شرکت در مسابقه الزامی است. هر فرد تنها امکان ارسال یک طرح را دارد.
- برای ثبت نام به تارنمای معمارنت به آدرس www.memarnet.com مراجعه نمایید.
- مدارک تحویل مسابقه «ارتقاء معماری سرپناه خودساخته حداقل» عبارتند از:

- . توضیحات پروژه به میزان حداکثر ۵۰۰ کلمه با و درج مناسب در ۴ شیت فوق
- . ایدئوگرام های طرح
- . ایدئوگرام های ایده همسایگی در صورت لزوم
- . ترسیمات سه بعدی حداقل دو مورد
- . پلان یا پلان ها در مقیاس ۱:۵۰
- . حداقل دو برش عمودی در مقیاس ۱:۵۰
- . دو نما در مقیاس ۱:۵۰ با مشخص کردن مصالح مورد نظر
- . ایدئوگرام های کارکرد اقلیمی طرح در صورت لزوم
- . جزییات اجرایی و اتصالات
- . سایر اطلاعات فنی بنا به اقتضای طرح

تماس با ما

در صورتی که شرکت کنندگان پرسشی در رابطه با برگزاری مسابقه داشته باشند، می توانند از طریق تلفن ۰۲۸۲۸۰۲۳۷۰ یا از طریق پست الکترونیکی تارنمای معمارنت به نشانی های زیر و روبرو تماس حاصل فرمایند.

www.memarnet.com
Telegram@nonarcharch
nonarch@memarnet.com

دبیر خانه مسابقه: بلوار میلاد، میدان مادر، برج بیژن، طبقه ۱۲، واحد ۱

دوران «محل چهارده معصوم نیشابور»
۱۳۹۷
پوشش رضایی - معتمد محل چهارده معصوم
حسین فداییان - معتمد محل چهارده معصوم
سارا فرید - معمار - مدرس دانشگاه
هدی مسلمی - عمران - شهردار سابق
هدی نیر آبادی - CAK، معلمان معماری و شهرسازی شهرداری
داور جایگزین:
آناهیتا زنده دان - معمار - مدرس دانشگاه

دوران «محل شیر آباد زاهدان»
۱۳۹۷
علی اربابی، شورای باز محل شیر آباد
سیدعلی پراهونی، شورای باز محل شیر آباد
محمد امیر پراهونی، برنامه ریز شهری - معلمان شهردار
فرزانه دادگر، معمار، مدرس دانشگاه سیستان و بلوچستان
محمدعلی قصری، معمار، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی
داور جایگزین:
عبدالمصید بحر پیما، شهردار، عضو شورای شهر

حامیان

تقویم مسابقه
اعلام فراخوان: ۱۴ مهر ۱۳۹۷
نشست هئیت مشاورین: ۲۳ مهر تهران
پایان زمان ثبت نام: ۱۲ آبان ۱۳۹۷
تحویل طرح ها: نیشابور ۲۸ آبان و زاهدان ۱۲ آذر ۱۳۹۷
مراسم اعلام نتایج و اهدا جوایز: ۲۹ بهمن ۱۳۹۷
• پایان اجرای ارتقاء سرپناه:
- نیشابور محل چهارده معصوم: ۳ بهمن ۹۷
- زاهدان محل شیر آباد: ۱۷ بهمن ۹۷

• تاریخ ها غیر قابل تمدد است

دیگر مقررات و اطلاعات

- تمامی مسئولیت های مرتبط با اصالت آثار بر عهده ارائه کنندگان آثار خواهد بود.
- مالکیت مادی و معنوی آثار برای طراحان محفوظ بوده اما بر گزار کننده حق انتشار الکترونیک و با جایی آثار در نشریات یا در قالب کتاب و برگزاری نمایشگاه از طرح ها را با قید نام طراحان هر اثر خواهد داشت.
- برگزاری نمایشگاه آثار برگزیده، در صورت امکان و با استفاده از فایل های ارسالی است.
- آثار برگزیده تصویری پروژه منوط به همکاری آبی برگزیدگان از نقطه نظر ارائه فایل های ارسالی است و تصویب به منظور صفحه آرایی در ابعاد مناسب خواهد بود.
- بر اساس رابطنی انجام شده با دبیر خانه مسابقات معماری وزارت راه و شهرسازی این مسابقه لزوما در محل مسابقات مجوز این دبیر خانه قرار نداشته ولی بطور داوطلبانه در دبیر خانه ثبت شده و خود را ملزم به مراعات این نامه مسابقات معماری و شهرسازی می داند.